

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

**КОВНЕРОВ А.В., АСПІРАНТ,
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

В статті представлено аналіз зведених даних технологічних карт вирощування культур, виявлено характерні риси існуючої системи землеробства. Запропоновано можливий варіант вирішення проблеми.

In the article the analysis of the data of flow sheets of growing the cultures is presented, found out the personal touches of the existent system of agriculture. The possible variant of decision problem is offered.

Постановка проблеми. В період невідготовленого реформування сільського господарства на зміну шаблонно регламентованому, але вже такому, що намітилося диференціюванню стосовно природних умов в землеробстві приходить спрощенство в агротехніці. Переважна більшість господарств із-за фінансових труднощів вимушена вести екстенсивне господарство. У цих умовах постає завдання, перш за все в тому, щоб не дати цим явищам набути необоротного характеру, щоб "екстенсивізація" не переросла в "примітивізацію".

Актуальність даного дослідження визначена також слабкою вивченою механізми управління технологічними процесами у вітчизняній науковій літературі, це вимагає принципово нових підходів до управління і розуміння технології.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Початок розвитку наукового землеробства, як і багатьох інших наук, поклали своїми працями М. В. Ломоносов (1711 - 1765), що відстояв матеріалістичний погляд на природу і, зокрема, на ґрунт, і його сучасник А.Т.Болотов (1738- 1833), якого по праву називають першим російським агрономом.

Роботи М. В. Ломоносова і А. Т. Болотова та інших учених того часу послужили першою основою і імпульсом розвитку вітчизняного наукового землеробства.

У ХІХ ст. агрономічна наука отримала подальший розвиток в працях цілої плеяди видатних учених: А.Ст. Совстова,

Д.І. Менделєєва, П.А.Костичева, Ст. Ст. Докучаєва,
А.Н. Енгельгарда, І. А. Стебута, К.А.Тімірязєва та багато інших.

Мета дослідження. Метою дослідження є аналіз існуючої технологічної системи ведення рослинницького виробництва та виявлення основних недоліків для формування напрямів подальшого технологічного оновлення.

Основний матеріал. Науково обґрунтовані технологічні карти є основним початковим плановим документом, в якому послідовно розробляються: технологія, використання засобів виробництва, організація і оплата праці, заходи, направлені на підвищення врожайності і збільшення виходу продукції. Аналізуючи дані зведеної таблиці технологічних карт (табл. 1) обробітку сільськогосподарських культур ННВАК ЛНАУ «Колос» відзначимо основні моменти.

Таблиця 1

**Зведена таблиця прямих витрат
на здійснення технологічних операцій**

Агротехнічні заходи	Технологічні операції	Прямі витрати на здійснення технологічних операцій		в тому числі	
		Загальний підсумок	Питома вага в загальній структурі	Витрати палива на здійснення технологічних операцій	Питома вага в загальній структурі
1	2	3	4	5	6
Підготовка ґрунту	Боронування	140,52	3,11	134,40	5,80
	Оранка	502,32	11,10	453,60	19,59
	Двократне дискування	246,97	5,46	232,22	10,03
	Культивація на глибину 10-12 см	46,96	1,04	43,68	1,89
	Культивація на глибину 8-10 см	138,78	3,07	128,94	5,57
	Лушення стерні	13,85	0,31	13,02	0,56
	Лушення стерні 2х кратне	27,68	0,61	26,04	1,12
Підготовка ґрунту Підсумок		1117,08	24,69	1031,90	44,56
Передпосівна підготовка і посів	Внесення добрив	18,64	0,41	16,80	0,73
	Вантаження добрив	3,69	0,08	0,00	0,00
	Посів	20,63	0,46	16,80	0,73
	Посів з внесенням добрив	137,27	3,03	115,92	5,01
	Передпосівна культивация	44,44	0,98	41,16	1,78
	Прикатування	39,12	0,86	35,28	1,52
	Транспортування насіння	9,80	0,22	8,55	0,37
Транспортування добрив	24,88	0,55	22,04	0,95	

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
Передпосівна підготовка і посів Підсумок		298,47	6,60	256,55	11,08
Збирання врожаю	Десикація	8,69	0,19	5,88	0,25
	Закладає в сховищі	206,00	4,55	0,00	0,00
	Вантаження	144,00	3,18	0,00	0,00
	Вантаження пакунків	13,90	0,31	0,00	0,00
	Підвезення води	5,51	0,12	4,87	0,21
	Пресовка	22,93	0,51	14,70	0,63
	Пряме комбайнування	231,66	5,12	202,10	8,73
	Розвантаження пакунків	11,58	0,26	0,00	0,00
	Скошування	70,03	1,55	57,96	2,50
	Скошування у валки	15,90	0,35	12,60	0,54
	Транспортування	507,00	11,21	189,00	8,16
	Транспортування зеленої маси	190,80	4,22	79,38	3,43
	Транспортування зерна	42,29	0,93	28,91	1,25
	Транспортування насіння	7,73	0,17	3,44	0,15
	Транспортування пакунків	28,58	0,63	11,76	0,51
	Транспортування соломи	16,59	0,37	7,64	0,33
Збирання	574,65	12,70	52,92	2,29	
Штабелювання	13,30	0,29	0,00	0,00	
Скошування у валки, підбір і обмолот	72,78	1,61	67,20	2,90	
Збирання врожаю Підсумок		2183,92	48,27	738,36	31,88
Догляд за посівами	2 Міжрядна обробка	18,83	0,42	15,96	0,69
	Боронування до сходів	17,60	0,39	15,12	0,65
	Боронування по сходах	26,40	0,58	22,68	0,98
	Міжрядна обробка	131,81	2,91	111,72	4,82
	Вантаження добрив	0,90	0,02	0,00	0,00
	Підвезення води	38,55	0,85	34,08	1,47
	Підгодівля	53,77	1,19	48,30	2,09
	Ручна прополка	576,24	12,74	0,00	0,00
	Транспортування добрив	1,86	0,04	1,64	0,07
	Обробка ЗЗР	53,79	1,19	35,28	1,52
Транспортування добрив	4,97	0,11	4,33	0,19	
Догляд за посівами Підсумок		924,72	20,44	289,11	12,48
Загальний підсумок		4524,18	100,00	2315,92	100,00

У структурі витрат на 1 га площі максимальну питому вагу має виконання технологічних операцій з групи агротехнологічних операцій «Збирання врожаю» і складає 48,27% від загального об'єму витрат технологічного процесу. Значна питома вага в структурі жнивного процесу має збирання і транспортування кормового буряка питома вага яких складає 12,70% і 11,21% відповідно.

Другим за витратами технологічним процесом є підготовка ґрунту питома вага в структурі якого складає 24,69%. Найбільша питома вага в структурі підготовки ґрунту має оранка 11,10% - найбільш ресурсоемний процес в землеробстві. Культивация в

цілому складає 4 % від загального об'єму робіт в землеробстві.

Унаслідок стрімкого зростання цін на паливо, основним чинником організації будь-якої технологічної операції в рамках технологічного процесу є витрати на придбання палива. У таблиці 1 представлені зведені дані використання палива при здійсненні технологічної операції при обробітці культур. Безумовно представлені показники в основному залежать від продуктивності техніки і витрати палива на 1га.

Проте даний аналіз дозволяє виявити структуру витрат на паливо в розрізі оброблюваних культур і технологічних операцій при існуючій системі організації машино-тракторного парку.

Аналізуючи структуру витрат на паливо відзначимо, що вона відрізняється від структури прямих витрат.

Найбільшу питому вагу має підготовка ґрунту - майже половина всіх витрат палива (44,56%), з яких оранка ґрунту 19,59%. Найменша витрата палива при виконанні операції одноразового лущення стерні. Зниження витрат на здійснення посіву стало можливим за рахунок поєднання в деяких випадках процесів посіву і внесення добрив. У живному процесі значну частку займає різного роду транспортування продукції. Роздільне комбайнування має незначне відхилення в порівнянні прямим комбайнуванням. Значну частину догляду за посівами складає міжрядна обробка посівів.

Висновки. Таким чином проведений аналіз технологічного процесу в ННВАК ЛНАУ «Колос» дає підстави зробити висновок, що на підприємстві використовується традиційна система землеробства, якій властиві ресурсоемність та високі витрати на підготовку ґрунту до посіву і переважно механічна система контролю бур'янів. Проте раціональною перспективою може стати практика поєднання технологічних операцій (посів і внесення добрива). Це дає можливість скоротити витрати на здійснення операцій і понизити ущільнення ґрунту, що позитивно позначиться на продуктивності рослин. Господарством, передовий досвід якого заслуговує вивчення належить модельному господарству корпорації «Агро-Союз», експериментальні технології якого переросли в офіційний шлях розвитку системи землеробства.

Література.

1. Дробот В.І. Економічний довідник аграрника / В.І. Дробот, Г.І. Зуб, М.П. Кононенко та ін. / [за ред.

Ю.Я. Лузана, П.Т. Саблука]. – К. : «Преса України», 2003. – 800с.

2. Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету (Серія «Економічні науки»)/ за ред. В.Г. Ткаченко. – Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2006. - №60(83). – 532с.

3. Проблема забезпечення дохідності агропромислового виробництва в Україні в постіндустріальний період: Матеріали Десятих річних зборів Всеукраїнського конгр. вчен. економістів-аграрників, Київ, 10-11 квіт. 2008р. / Редкол.: П.Т.Саблук та ін. - К.: ННЦ "ІАЕ", 2008. - 618 с.